

ТЫЗЭКЬОТМЭ — ТЫЛЪЭШ!

Адыгэ Макъ

Бэдзэогъум и 27-р — Адыгэим
къэралыгъо гъэпсыкэ иэ зыхъугъэ Маф

1923-рэ ильесым
пъэтхапэм
къышегъэжьагъэу къыдэкы

№ 64 (22513)

2022-рэ ильес

БЭРЭСКЭЖЬЙИ
МЭЛЫЛФЭГЬУМ и 13

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИИЭП
къыхэтутыгъэхэр ыкчи
нэмэгдэхэр тисайт
ижүүгъотэштых
WWW.ADYGVOICE.RU

6 +

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъээст

Тарихъыр, мамырныгъэр агъэльапIэх

Дунэе авиацием, космонавтикэм я Мафэ машинэхэр зэхэтихэу Мыекъуапэ иурамхэм къарыкуагъэх.

Урысые Федерацием и Улэшыгъэ Клаучэхэм, Ошьогу-космическе клаучэхэм Донецкэ ыкчи Луганскэ народнэ республикэхэм хэушхъафыкыгъэ дээ операциеу агъэцакIэрэм зэхахъэм хэлажъэхэрэм зэрэдьрагаштэрэй юфхъабзэм къыщихъэштэй.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо филармоние ыпашхъэ зэхахъэм хэлажъэхэрэр щизэлукагъэх. Машинэ 20 зэхэтэу Мыекъуапэ иурамхэм къарыкуагъэх. Теклоныгъэм, Урысъем, Адыгэим якъэралыгъо быракхэр машинэхэм ахэшIагъэхэу агъэбыатэхээ, Мыекъуапэ иурам шхъаэхэм машинэхэр къарыкуагъэх. Къалэм щыпсэухэрэр, хъакIеу къекIуа-

гъэхэр Ыгу къафытеохээ, мамыр зехъэхэм юфхъабзэр рагъэлокIыгъ.

Мыекъуапэ итемыр пъэнникъюкэ щиэ зэхэт саугъэтхэм яклонIагъэх, лыххуужьэу фэхыгъэхэм шльхашэ афашигъэ. «ЕгъэшIэрэ машлом» къэгъагъэхэр кIэлпьыралхъагъэх.

Адыгэ Республикэм и Правительствэ, Мыекъуапэ иадминистрации, ДОСААФ-м якъулькүвшэхэр, ветеран организациехэм, нэмийхэм ахэтхэр зэхахъэм хэлжэгъэх. Советскэ офицерэу Юрий Гагариныр космосым зэкэми апэу зыбыбыгъэ мафэр хэдгээнэфыкызэ, тизэкъотныгъэ нахь мэптигэ. Украинэм хэушхъафыкыгъэ дээ операциеу щыкIорэм хэ-

лэжъэрэ тиофицерхэм, дзэкиолIхэм тыгукэ тазэрэгтэй ядгашIэ тшо-

риотическэ, интернациональнэ пүнүгъэ фэгъэзгъэ В. Стасевым къитиуагъ кIэлэджаклохэр, армейцэ цыклюхэр космонавтикэм и Мафэ ихэгъэунэфыкызы, летчикэу къулыкъур зэрадедгъаштэрэй къыхэтэгъэштэй.

НыбжыкIехэм япат-

игъу, — къыуагъ Мыекъуапэ дзэ-патриотическэ клубэу «Новобранцэм» илашэу Владислав Новарчук. — Космонавтикэм и Мафэ хэдгээнэфыкызы, летчикэу къулыкъур зэхыхъэрэм зэрэдедгъаштэрэй къыхэтэгъэштэй.

ЧынIе «плтырхэм» дээ къулыкъур ашызыхыгъэу Р. Ниязовыр ныбжыкIехэм гүшүэгъу афэхүгъ. Мамыр ѢылакIэм игъэлтэн зэкэми зэдьроялофу зэрэштыр аш къыуагъ.

Адыгэ Республикэм лъяпкэ юфхэмкэ, лъяпкэ къэралхэм ашыпсэурэ тильэпкэгъухэм адьрялэ зэпхыныгъэхэмкэ ѹыкчи къэбар жыгъэм иамалхэмкэ и Комитет итхаматэ игуадзэу Константин Щербаковыр, Мыекъуапэ иадминистрации илашэ игуадзэу Юрий Томчак лъяпкэ зэфешхъафхэр зэлукIэгъум зэрэхэлжэхэрэм мэхъэнэ ин ратыгъ. Улэшыгъэ Клаучэхэм яветранхэр, ныбжыкIехэр гүшүэгъу зэфхүгъэх, зэхэтхэу нэпэепль сурэтхэр атырахыгъэх. Плэужхэм язэпхыныгъэхэр зыгъэптиэрэ зэхахъэр гум шлыкIе кинэжынэу къуагъэ.

САХЬИДЭКЬО
Нурбый.

Унагъохэм, бизнесим ІэпыІэгъоу аратыщтыр

УФ-м и Президентэу Владимир Путиним сабий зэрыс унагъоу йошшэлээр чыпэр чөвьынагъэхэм, бизнес цыклюм ыкли гуритым ашылажъэхэрэм къэралыгъом ІэпыІэгъоу аритищтым фэгъэхъыгъэ зэхъокыныгъэу хэбзэгъэуцугъэхэм афашиштхэр къагъэхъазырынхэу Правительствем пшьэриль фишыгь.

Пенсиехэр, дзэклолхэм ыкли ахэм арагъапшэхэрэм афагъэуцугъэхери ахэтхеу, социаль нэ ахъщэ тынхэр, къэралыгъо ыкли муниципаль нэ учрежденихэм юф ашызыш эхэрэм ялэжъапкэхэр индексацис шыгъэнхэм фэгъэхъыгъэхэр мэлыльфэгъум и 20-р къэмисызэ хэзэхъазырынхэ фас. Ахэм ямызакью, цыфир зэрыпсэун ылъэкишт ахъщэ анахь маклэмрэ лэжъепкэ

анахь маклэу агъэнэфагъэмрэ къаатынхэу гухэль ял. Унагъоу ІэпыІэгъоу зищикиагъэхэр зэра гъенафэрэ шапхъэхэм министрэхэм я Кабинет зэхъокыныгъэхэр афишиштых.

Владимир Путиним предприняихэм къэралыгъом ІэпыІэгъоу аритирэр, юфхэм язитет къыдальтийзээ, агъекэжынэу унашьо афишигь. Инфраструктурэр зыгъэлсыхэрэм, Урысюем къышашы

рэ товархэр къэзыщэфыхээр, фэло-фашшэхэр, цыфхэр зэзыщэрэ транспортхэри ахэтхэу, зыгъэфедхэрэм 2022 — 2024-рэ ильэсхэм ахъщэ тедзэу афатупшиштим фэгъэхъыгъэ предложенихэр мэлдэлфэгъум и 25-м нэс къагъэхъазырынхэу Президентым афигъэптигь. Джаш фэдэу шольтырхэм ябюджетхэм алтынхэ, ищикиагъэ хуумэ ІэпыІэгъур афатупшишын фас.

Врачхэм яІэпэІэсэныгъэ хагъэхъуагь

Лъэпкэ проектэу «Псауныгъ» зыфилорэм къыдыхэллытэгъэ йофтхъабзэхэр Адыгейм щыльагъэкуатэх.

Аш епхыгъэу, мэлыльфэгъум и 6-м Адыгэ республикэ клиническэ сымэджещым эндоскопилемкэ иотделение Ѣзызехашгъэ мастер-классым операции 4 къыхиутагь.

Ахэм ашыщэу 2-р апээрэу тишильтыр Ѣашыгъэх, адри 2-р (зээрыкъуаплэхэр стентирование шыгъэнхэр) 2021-рэ ильэсүм ибэдзэогъу мазэ къыщегъэжъягъэу отделением иврачхэм рагъэклюкхых.

Мастер-классыр зэхах-

щагь Краснодар клиническэ сымэджещым эндоскопилемкэ иотделение ишацзу М. И. Быковамэрэ эндоскопическэ оборудованиер къыдэзыгъэкыгъэ фирмэм илъыклоу О.А. Шипковамэрэ.

Фирмэу «Boston Scientific» зыфилорэм къаритыгъэ оборудованием ыкли эндоскопическэ Іэмэ-псымэм яшыагъэкэ Адыгэ Республикомкэ зыфэдэ къэмыхъугъэ операциихэр ашыгъэх.

— Зыфэдэ къэмыхъугъэ

операциихэм ямэхъанэр цыфым ежь физиологических гъуанэу илэхэмкэ архыхэхээз ыкли ныбэр зэламыгъэчэй (малоинвазивно) зээрыкъуаплэхэм яуз хыльзэхэм ялзэнхэр ары. Джаш фэдэу мыш фэдэ операциихэм фыкъоньгъэ хахырэр бэклэ нахь макл, псынкэу мэхъужыхъ ыкли цыфым ипсауныгъэ изыт нахыншу ашы, — Ѣыхагъэунэфыкы AP-м псауныгъэр къэухумэгъэнимкэ иминистерствэ.

Псауныгъэм игъэптигэн тегъэпсыхъагь

УФ-м и Правительствэ ильэсүм ышшэгъэ йошшэнным изэфэхъысыжын оклофэ, медицинэ реабилитацием ипрограммэ зызэрерагъэушомбгъугъэр Михаил Мишустиним къыхищыгъ.

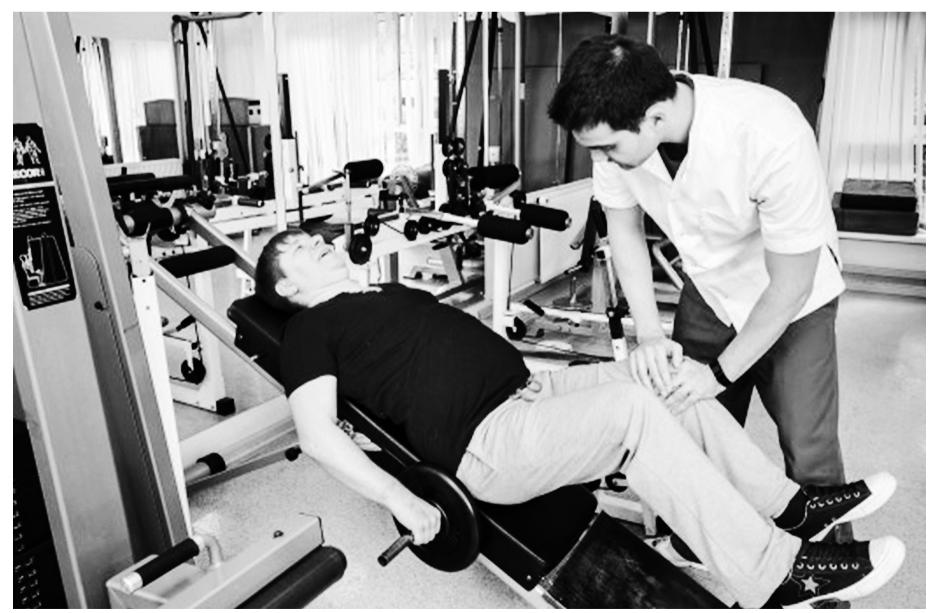
Охътэ кіекым къыклоц аш фэдэ отделенихэм язэтгээпсыхъан пэуагъэхъанэу сомэ миллиарди 8-м ехъу шьольтырхэм афатупшишт.

Адыгэ Республиком псауныгъэр къэухумэгъэнимкэ и Министерствэ къызэритигъэмкэ, а пшьэрильтыр пхырышыгъэним епхыгъэ йошшэнир Адыгейм щыра-

гъэжъагь. Федеральнэ проектэу «Медицинская реабилитация» зыфилорэм къыдхэлтыгъэ шьольтыр проект агъэхъазыры. 2022 — 2024-рэ ильэсхэм атэлтыгъэу игъэцэкэн сомэ миллион 400-м ехъу пэуагъэхъашт.

— Стационархэм ыкли поликлиникэхэм къялоплэрэ

симаджжэхэу нервнэ, Іэпкэльэпкэ системэхэм ыкли нэмийкхэм япхыгъэ узхэр зиэхэм яреабилитацие ищикигъэшт медицинэ оборудование зэрагъэгъотынам а мылькур пэуагъэхъашт, — къыуагъ псауныгъэр къэухумэгъэнимкэ министрэм игуадээу Максим Коробко.

Хэбзэгъэуцугъэм тетэу зэштохыгъэ хъущтых

Урысые политическэ партиеу «Единэ Россием» пшьёрыльэу кыфишыгъэр ыгъэцакъэзэ, Къэралыгъо Думэм бюджетымкэ ыкчи хэбзэаххэмкэ и Комитет хэтэу Хъасанэкъо Мурат «Единэ Россием» и Тхъаматэу Д. А. Медведевым иобщественнэ приемнэу Адыгэ Республикэм щылэм чыигхэтэлэжынным иофыгъохэмкэ цыфхэм гумэкъыгъоу яэхэмкэ пэйудзыгъэ шыкъэм тетэу щадэгушыагъ.

Республикэм исхэу чыигхэтэлэжынпэхэр, дачэхэр зиэхэм федеральнэ хэбзэгъэуцум иофыгъо зэфэшхъафхэм язэштохынкэ: псырыкъуплэхэм, канализациехэм, къэуцуплэм ягъэпсынкэ, ядачэеклоплэрэ автомобиль гъогум игъэцэклэжынкэ зыкыфагъэзагъ.

Чыигхэтэлэжынпэ зиэхэм ашыщхэр Хъасанэкъо Мурат ельэулагъэх псырыкъуплэмрэ канализациехэмрэ яшынкэ иэпилэгъу къафхъунэу. Чыигхатэхэр зылэжыхэрэмкэ мы иофыгъом мэхбажнашко ил. Сыда пломэ, гъэмажэм огы зыхъукэ псыр афимыкъоу къыхэкъы.

Ятовариществэ къыпэблэгъэ автомо-

биль гъогум дэжь къэуцуплэ щагъэлсы зэршоигъор чыигхэтэлэжэ күпмэ Къэралыгъо Думэм идепутат кыфалотагъ. Къэуцуплэжыр зэрээшыкъуягъэм къыхэкъе ос къесми, ошх къещхми бгъагъе чээмийхэу общественнэ транспортны ахэр ежэнхэ фаеу мэхъух.

Автомобиль гъогум игъэцэклэжынкэ иэпилэгъу къафхъунэу нэбгырэ заулэмэ Хъасанэкъо Мурат зыкыфагъэзагъ. Уаехэм ялъэхан яхатэхэм яклоплэгъуа зэрэхъурэр ахэм къауагъ.

Цыфхэр зыгъэгумэкъирэ иофыгъохэм язэштохынкэ Къэралыгъо Думэм идепутат гъэцэклэко хабзэм икъулыкъу,

чылпэ зыгъэорышэжыннымкэ кулыкъу гъэнэфагъэхэм зафигъэзагъ.

— Республиком ичигу гъэбэжкульэу щыт. Унэгъуабхэмкэ чыигхэтэлэжынпэхэм социальнэ мэхъанэу ялэм уасэ фэшыгъуай. Хэгъэгуми, республиком япашхэм чыигхэтэлэжынным пыльхэм иэпилэгъу афэхъуугъенным тегээпсыхъэгъэ иофтхъабзэу зэрхъэхэрэм яшуагъэклэ цыфхэм пхъэшхъэ-мышхъе, цумпэ, хэтэрыкъ къабзэхэр хьоу къахыжых. Непэ зыкызыэрэсфагъэзэгъэ иофыгъохэм ашыщхэм аркыкорэм сшхъэклэ гүнэ льысфыщ, хэбзэгъэуцугъэу щылэм тетэу ахэр зэштохыгъэнхэмкэ фитыны-

гъэу сиэхэр къызфэзъэфедэштых, — къыуагъ Хъасанэкъо Мурат.

Адыгэ Республикэм игъэцэклэко хэбээ кулыкъухэр иофтхъабзэм изэхэшэн чанэу къызэрэхэлэжыагъэхэр хэзгэу-нэфыкъы сшоигъуагъ.

КЪАНДОР Анзор.
Урысые Федерации и Федераль-
на Зэлукэ и Къэралыгъо Думэ иде-
путат иэпилэгъуагъ.

Ошьогур къабыбыхъаным иамал

Авиациер ыкчи уашъор сидигуи цыфхэм агуки ашъхъекли ашогъэшэгъон, ахэм зылэпащэх.

ошьогум ибыбэнхэмкэ ягухэльхэр къадээгъэхъурэр, летна, авиационнэ училищхэм ачэхъянхэмкэ зыгъасэхэрэ Мыеекъопэ аэроклуб закъор ары. Мыш ишащэу Евгений Антошкиным къызэриуагъэмкэ, тапэкэ нэбгырэ 12 — 15 арсысэу куп зыышплхэр аугюихэти агъасэштыгъэх. Ау къиньгохэр щылахъэх гъэсэнгъэм ишапхъэхэм адиштэу хэушхъафыкъыгъэу псэуалъэхэр зэтэгъэпсыхъэгъэнхэм. Ахэр джыре уаххэми дэгъэзэжыгъэ хуягъэхэп, мыльку гъэнэфагъэ ишыкъагъ.

— Икъыгъэ ильэсэм ионыгъю мазэ Мыеекъопэ авиационнэ клубыр социальнэ мэхъанэ зиэ проектэу «Адыгейим парашютнэ иэпэлэсэнгъэмкэ иныбжыкъи гупчэ — щылэнгъэм авиациер къыщыхэхыгъэнхэмкэ ныбжыкъиэхэм адэлэпилэзэ амал» зыфилорэм ипхырыын

ылъэныкъокъе Президентым иргант икъыдэхын хэлэжэгъягъи яшэнэрэ чылпээр кыфагъэшьошагъ. Аш къыкъикъогъэ сомэ мин 380-мкэ аэродромым ишыкъиэгъэ оборудованиехэм ашыщхэр зэдгээгъотыгъэх. Ау ахэр мэклэ дэд, — къыуагъ Евгений Антошкиним.

Мы уаххэми клубым егъэджэн сыххатхэр щыльагъэхъятах. Къалэм игурт еджалэхэр къакхуяхэзэ, клубым имэхъана, иофшэн зытэгъэпсыхъягъэр агурагъяло, шоигъоныгъэ зиэ ныбжыкъиэхэр къырагъэблагъэх. Аш къыдыхэлтыгъэу, гурйт еджалэхэр NN 2-м, 3-м, 5-м, 8-м, 34-м ашеджэхэрэм зэдэгүүшгээхэр адашыгъэх. Пстэумки къэлэдэжэлэхэрэм 200-мэ аэроклубым иофшэн фэгъэхыгъэ къэбарыр алъагъээсигъ.

Парашют къепкъэхынным тэгъэпсыхъэгъэ егъэджэнхэм ахэлжээн амал зиэхэр зыныбжь ильэс 14-м шоигъэхэр арых.

— Сыд тикиными мы уаххэти зыуж титир тызэрэшыгъэр иоф тшэ зэрэштэоигъор ыкчи аш щуагъэу ахэр ядгээшнэыр ары, — elo Евгений Антошкиним.

Бэмышэу аэроклубы купи 2 эхъянишилтүүшгээ. Нэбтырэ 16 хуярэм Ѣеджагъэхэм парашют къепкъэхынным хэлэжэньеу нэбгыри б шоигъоныгъэ зиэ ныбжыкъиэхэр къырагъэблагъэх. Адрэхэр фэмынхэу арэл, ау мыш унэе мыльку гъэнэфагъэ зэрэпэхъэрэм ар къыхэкъыгъ. Джы ахэр Ессентуки ашэштых. Аш иаэроклуб зэпхынгъэ дырьэу зэдэлажъэх. Мэлдэлт фэгъу — жъоныгъокъе мазэхэм ныбжыкъиэхэм яхэшыпкыгъээ командэхэм языгъэхъазырын иофтхъабзэхэр а къалэм Ѣыкъоштых.

ІШШЫНЭ Сусан.

Чыжъэу ошьогур къэзыбыбыхъэрэ къуяхъэлтэхэр, планерхэр ошьоуплэхэм ахильасэхэу зытльэгъухэхкэ, оклодыжыфэхкэ тальэппльэ. Зыми ымыу-

шэтыгъэ чылпэхэм уахээзыщэрэ быбын сэнхъятыр зэ зууплэклигъэ цыфым егъашли чидзыжышьоурэп.

Адыгейим иныбжыкъиэхэр

Зэнэкъокъум изэфэхысъижъхэр

Республикэ зэнэкъокъоу «Компьютерная графика» зыфилорэм Мыеекъупэ икэлэдэжаклохэм теклонигъэр къыщаахыгъ.

Къэлэцыкъу технопаркэу «Кванториумын» Ѣызэхашэгъээ иофтхъабзэр Урысиеу Ѣылпсэурэ цыф лъэпкъхэм якултурнэ къэн и Ильэс фэгъэхыгъяга. Адыгейим иеджаплэхэм ашеджэрэ нэбгырэ 37-рэ зэнэкъокъум хэлжэгъяга. Ахэм цыфхэм ашэфын алъакъыщт продукциехэм ягъэхъазырынкэ дизайн-проектхэр зэхагъэуцонхэу Ѣытгыгъ.

«Компьютерная 2D модель» зыфилорэм лъэныкъомкэ теклонигъэр къыщаахыгъ тикъэлэ шхъяа.

икэлэдэжаклохэу Михаил Дербуш (лицеу N 19) ыкчи Олег Олефиренкэм (еджаплэу N 7). Джаш фэдэу Мыеекъупэ икэлэдэжаклоу 5-мэ хагъэунэфыкъирэ чылпэхэр къафагъэшшагъэх.

Лъэныкъоу «Компьютерная 3D модель» зыфилорэмкэ ала-рэ чылпэицыр Мыеекъупэ икэлэдэжаклохэм къыдаахыгъ.

Чылпэсир къеухъумэгъэнхэмкэ мыкъэралыгъо гупчэу «НАБУ-Кавказ» зыфилорэм иэпилэ-

иэгъукъэ зэнэкъокъур рагъэкъыгъ. Къэлэдэжаклохэм творчествэмкэ сэнаушигъэу ахэлтыр къызэхуягъэнхэм, комбэрлэгъээс ыкчи цифре шыкълэ тет технологиехэм, компьютернэ графикэм алъэныкъокъэ шлэнхэй алъакъелхэм ахэгъэхъогъэныр ары зэнэкъокъум ишшээриль шхъэлахъэгъэр.

(Тикорр.)

Сурэтхэр Мыеекъупэ къэлэ администрацием исайт къитхыгъэх.

Мыекъуапэ ицЫиф шАгъохэр

Литературэм ищыГЭНЫГЪЭ епхыпагъ

Щылэх цыфхэр зэ агу раубытагъэм темыкхэу, кыхахыгъэ сэнэхьатым ящыГЭНЫГЪЭ фагъашуашэу. Ахэм ашыщ зэльашэрэ литературоведэу, кэлэеѓэдже-шГЭНЫГЪЭЛЭЖЭУ Къуныжъ Мыхамэт Щамсудин ыкъор.

Ар Кошхаблэ районымкээ къудажэу Блащэпсынэ кыщыхъугъ, щаплыгъ, щеджагъ. А уахтэр кызызэркыуагъэп, щылэк-псэуклаклэр зэтеуцо къодыещтыгъ. Колхоз-совхозхэу зэхашагъэхэм тыйдэки зэфэдэй цыиф кызызэркю лэжаклохэр ашылажьэштыгъэх, кэлэпүнри, унэгто юфхэри аш кыгохъожьыщтыгъэх. Адыгэхэм уеджэным, гъэсэнгъэм имэхъанэ нахь къагурыо хъугъагъ, арэу кычицэкин «емиджагъэр нэшшүү» алонри кызызхэкыгъэр. Мыхамэт джыри къоджэ еджаплэм чэссыг шоок имылэу еджэн зэрэфаэр, тым кырило зэхум, ными ыкъо гъесагъэ хъуме, лъешэу шоигъуагъ. Ау Хэгъэгу зэошкор къежы, цыфыбэхэм ямурадхэр кызээпиргъэзагъэр.

Ар заухым, тиини, тицыклы, тиклэлактэхэм жыы къащэжьыгъ. Мыхамэт джащыгъум, 1945-рэ ильэсэм Мыекъуапэ къакуи, Адыгэ кэлэеѓэдже училищым чэхъагъ. Иклюэхэм, гъэсэнгъэм мафэ къес нахь аэблагъэ хъуштагъ. Училищым щезгэдэжэгъэ кэлэеѓаджэ пэпчь зыфдагъэр ыкъи ышхэхэлэ шоу кыкэ-рихыгъэр зыкъи щигъупшэу кыхэкыгъэп. Иклюэхэм, предмет пэпчь шуягъэу илери зэхарагъэшыкъэу, гъэсэнгъэдэгъум цыфыр зэриузэнкырэр

къараоощтыгъ. Кэлэеѓэдже сэнэхьатыр аш щызэригъэгъотыгъ. Аш хотэу зыныбжь икугъэ цыфым икультура зынэсэн фаери, ашкээ тхыльхэм узэряджэрэ мэхъанешхо зэрилэм, пээ сидре юфи екуним, лъэнэыкъо зэфэшхъафкээ юлэсэгъэр пхэль хъуним зыфбэгъэсэним мы еджэлээ зэкэуплакъэм ар щыфагъэнэосагъ. Ежыри иуахтэ ымыгъэхъаулыеу, зэрдэжэштим, исэнэхьат ишъэфхэр ылэ кызызэрригъэхъащхэм лъешэу пыльтыгъ. Шынпкээ, Мыекъуапэрэ Блащэпсынэрэ азыфагу бэ имыльми, непэ фэдэу автобусхэр, машинэхэр щылагъэхэр, аш кыхэкъэу, вагонышхээм тесэу клоуи, къэлжъеу кыхэкыгъ, лъесэу ыкъуагъэр маклэп.

Педучилищым щеджээ, калэм иакыл нахь къэлжъагъ, игультие нахь чан хъугъэ. Училищым чэссыз иклюэдаджэхэм ашыхэм кырыалуагъ, фэщэнгыгъэ инэу еджэним фырилэ ымыгъэхъаулыеу, ар лъигъэктэнэу. Ау калэм ятэ заом 1942-рэ ильэсэм хэкодагъэу, ным изэкъуагъ. Чылэм зыщыклохыгъэ мафэ горэм имурад янэ щигъэгъозагъи аш кыдыригъэштагъ. Сомэлые ымыгъэу, сид ишыкъэми Грузиим куагъэ. Ильэс еджэу-хэр оклофкээ, культурэ инэу Тбилиси дэлтэй Мыхамэт цы-

кы-цыклоуз зыфигъэнэосагъ, ежыри ыльэгъухэрэм зэклихъагъ. Тбилиси дэт къэралыгъо университетыр кыуухи, Адыгэим къэлжъыгъ ыкъи икууаджэр Кошхаблэ дэт гурыт еджаплэм юофшэнэир щыригъэжъагъ. Ильэс 4 — 5 юф шылагъэу, шГЭНЫГЪЭЛЭЖЭХ Эрэхэр зыщыхагъэхъорэ институтым Къуныжъ Мыхамэт къащэжьыгъ. Мы уахтэм литературовед ныбжыкъэр адигэ уса-клохэм, прозаикхэм, Адыгэ театрэм иофышэнэхъем ыкъи иартистхэм нэуасэ афэхъу.

Къ. Жанэм, М. Пэрэнвьом, С. Яхуулэм, А. Хьаткъом ятвorchестве дехыхы, хэку гъэзетым илитературэ тхыгъэхэр кыщыхаутых. Ильэс 30 зыныбжь Мыхамэт иоф шхыхаэ нэмийкэу, Адыгэ къэралыгъо институтым филологиимкэ ифакультет урысыбзэмрэ литературамрэкэ сыхатхэр кыщыратых, аузэ студентхэм юф адэшгээним хэгъуазэ. Иофхэр зэрээптицорэм епхыгъэу, 1960-рэ ильэсэм Москва макло, МГТУ-м иаспирантурэ чэхъажы

ыкъи дэгъо къеухы. Мы ильэсэхэу Москва зыщиагъэм М. Къуныжым ГИТИС-м иадыгэ студие щеджэрэ ныжжикэхэм адигабзэмрэ литературамрэкэ ригъеджагъэх.

1964-рэ ильэсэм ихэу къыгъэзжыгъ ыкъи Адыгэ къэралыгъо кэлэеѓэдже институтым студентхэр щыригъаджагъэх, нэужым ильэсэбэрэ филология факультетым идеканыгъ. Къуныжъ Мыхамэт филология шГЭНЫГЪЭХЭМКЭ кандидатыцэр а ильэсэм кыуушыхьаутыгъ. Ежь шынхэхэлээ икэсэ усэкошно А. С. Пушкинам итворчествэ юфшохуо илшигээ, илитературнэ юфшагын ифэшшошэ тыныр къырапэсигъ.

Къуныжъ Мыхамэт адигэ литературоведением изэтгээу-цион ишынкъэу хэлэжьагъ, тхыльхэр, монографиехэр кындижъэхъагъ. Лы гъэсагъэм иофшагъе ифэшшошэ уасэ хэгъэгуми, хэкуми уасэ кынфашыгъ. Мы мафэхэм литературоведэу, шГЭНЫГЪЭЛЭЖЭУ, ашшэрэ еджэлэшхом иклюэгъаджэр, публицистэу Къуныжъ Мыхамэт ынныбжь ильэс 95-рэ хъугъэ, аш кыхэкъэу, бэ гущыз фабэу кынфатхыгъэр.

Мэлтыльфэгъум и 5-м, 2022-рэ ильэсэм хяфизэхэм Я Урысие обществэ и Адыгэ республике къутамэ ишаа илэнэтэ зыгъэцэхэлээрэ Алексей Хлоповыр юбилиярим ыдэж щылагъ ыкъи ильэс 95-рэ ныбжь дахэр хэзигъэунэфыкъыре Мыхамэт Щамсудинэ ыкъом фэгушуагъ, щытху тхылпэрэ нэпээпль шуухафтынрэ ритыгъэх.

Кристина КАЛАШНИКОВА.

Тикъэгъэлъэгъонхэр

Сурэтыр лъэхъаным репхы

Урысием исурэтышхэм я Союз хэтэу Лилия Синявскаям ынныбжь ильэс 75-рэ зэрэхъугъэм фэгъэхыгъэ къэгъэлъэгъон Мыекъуапэ кыщызэуахыгъ.

Лилия Синявскаяр къалэу Фрунзе кыщыхуугъ. 2009-рэ ильэсэм кыщегъэжъагъэу Адыгэ Республиком щэпсэу. Искусствэхэмрэ республике коллежэ У. Тхабысымэм ыцээзыхырэм, нэмийкхэм кэлэеѓагъа-

джею юф ашишагъ. АР-м щыклоэр къэгъэлъэгъонхэм ахэлажъэ, общественнэ шээрэйхэр егъэцаклэх.

Хэгъэгу зэошхом Теклоныгъэр кызызыхыдахыгъэр ильэс 75-рэ зэрэхъурэм ехылэгъэ шольтыр зэнэкъокум ящэнэрэ чын-плэр кыщыхидхыгъ. Сурэтищыр зэхэтэу Хэгъэгу зэошхом инэклюубгъохэр кыгъэлъэгъуагъэх. Тидзэклолхэр ашэе емыблэжхэу кэлэцыхыдхэр заом имашо кызызэрэхахыжыгъэхэр Л. Синявскаям щынэнгъэ кыыхихыгъэх.

Чыопсым идэхагъэ, инаардогъэ цыфхэм, хъугъэшагъэхэм яхылэгъэ сурэтхэр шо зэфэшхъафхэмкэ егъэцэлжээрэх. Графикэм, живописым илээсэнгъэ кыащегъэлъяагъ.

Адыгэ Республиком культурэм и Министерствэ исурэт къэгъэлъэгъуа-

пэ щыклохэ зэхахьем кыщыхыдхыгъ Адыгэим инаардогъэ сурэтышхэу Бырсыр Абдулах, АР-м исурэтышхэм я Союз итхаматэу Елена Абакумовар, Адыгэ Республиком изаслуженэ сурэтышхэу Хууажь

Рэмэзан, фэшхъафхэри. Искусствэм щынэнгъэхэрэ Стлашын Юрэ, Гыргунэко Мухтарый, Эдуард Овчаренкэр, шапсыгъэ шольтыр кыкыгъэ Нэгъой Александр, нэмийкхэри зэхахьем хэлажъэхэрэ гущыз-

гу афэхъуагъэх, Л. Синявскаям фэгушуагъэх.

Зэлжэгъум къеклонагъэхэм, кынфэгушуагъэхэм Лилия Синявскаям «тхыашуугъэпсэу» ариложыгъ. Къэгъэлъэгъоныр мэлтэлфэгъум и 20-м нэс Мыекъуапэ щыклохэ.

САХЫДЭКЬО Нурбай. Сурэтхэр зэхахьем кыщыхытхыгъэх.

Гъогухэр зыгъэцкIэжьыштхэр къэнэфагъ

Лъэпкъ проектэу «Щынэгъончъэ ыкIи шэпхъэшIухэм адиштэрэ гъогухэр» зыфиорэм игъэцкIэн кыдыхэлтыгъэу республикэм икъэлэ шъхьаIэ игъогу Iахьи 9 мы ильэсым зэтырагъэпсыхьащ.

Мыхэр 2023-рэ ильэсым агъэцкIэжьышхэу щытыгъ, ау IошIэнхэр ильэскIэ нахыижъеу рагъэжъэнхэу унашьо ашыгъ. ЗэкIэмки километрэ 12 зэтырагъэпсыхьащ.

Адыгейим мы IошIэнхэр щызыгъэцкIэщт организациер блэкIыгъэ тхьамафэм къэнэфагъ, ар пшъэдэкIыжъэу ыхырэмкэ гъунэпкъэ гъэнэфагъэ зиэ обществэу «БАК-Строй» зыфиорэр ары. Мы фирмэм ипсэольшIэхэм 2021-рэ ильэсым Мыеекуапэ игъогу Iахь 18 агъэцкIэжьыгъ, ахэм якIыхъягъэ километрэ 12,3-рэ мэхъу, джаш фэдэу гъогу зэхэкъыпни 10 зэтырагъэпсыхьаагъ.

Зээгъыныгъэу зыкIэтхагъэхэм кызызригъэнафэрэмкIэ, Мыеекуапэ, станицэу Ханскэм, псэупIэу Родниковскэм ягъогу Iаххэр агъэцкIэжьыштых, ахэм сомэ миллион 213-рэ атефэшт. Ильэсэу тэзхэтым ишьшхъэу мазэ ехуулIэу IошIэнхэр аухынхэу агъэнафа.

Республикэм ипащхэм ыкIи къэлэ администрацием анахъеу анаэ зэтырагъэтыштыр Мыеекуапэ иурамэу Пушкиним ыцIэ зыхырэм игъогу зэрифэшьушэу гъэнэфагъэшхэу агъэнафа.

Общественнэ чыпIэхэр зэтырагъэпсыхьэх

Адыгэ Республикэм псэольшIынымкIэ, транспортнымкIэ, псэупIэ-коммунальнэ ыкIи гъогу хызмэтымкIэ иминистрэ игуадзэу Лев Каракян зыхэлэжьэгъэ «зэдэгүүшиэгъу занкIэ» шъольыр гъэорышIенымкIэ Гупчэм щыкIуагъ.

Шъольыр гъэорышIенымкIэ Гупчэм
къеты
Адыгейир 01

Федеральнэ проектэу «Объясняем.рф-м» кыдыхэлтыгъэу зэдэгүүшиэгъур «VK.com» зыфиорэм къихъагъ.

Цыфхэр зыгъэгумэкIыре упчиэхэр Къералыгъо фэло-фа-

шIехэм япортал кырагъэхыгъэх. Ахэр анахъеу зыфэгъэхыгъэр общественнэ чыпIэхэм ыкIи щагухэм язэтегъэпсыхьан ары.

— Фэтэрыбэу зэхэт унэхэм ачэс нэбгырэ пэгчэ муниципальнэ образованием иадминистрации лъэу тхилькэ зыфи- гъэзэн ылъэкыщт. Мыш фэдэ унэхэм кызызэльяубытырэ щагухэм язэтегъэпсыхьан заявкэу къатыгъэхэм ячэзыу ельтигъэу къыхахых. IошIэнхэр рамыгъа- жъэхэзэ, дизайн-проектхэр агъэ-

хъазырх ыкIи унэм щыпсэу- хэрэм зэдаштэнэу арагъэль- гъу. Ахэм зэхъокыныгъэхэр ыкIи хэгъэхъожьынхэр цыфхэм афашын амал яI, — кыыгуагъ министрэм игуадзэ.

Общественнэ чыпIэу зэты- рагъэпсыхьащтхэм якъихъын республикэм щыпсэухэрэр хэлжээх.

— ПсэупIэхэу нэбгырэ мин 20-м нахыбэ зыщыпсэухэрэм ильэс къэс мэкъетынкэ общественнэ чыпIэу зэтырагъэпсыхьащтхэр къыхахы. Аш фэдэ муниципальнэ образованиехэу Адыгейим итхэр «Къалэу Мыеекуапэ» ыкIи «Яблоновскэ къэлэ псэупIэр». Нэбгырэ мин 20-м нахь макIэ зыщыпсэухэрэм яобщественнэ чыпIэу зэтыра-

гъэпсыхьащтхэр ежь муниципалитетым иобщественнэ комиссие къыхехы, — хигъеунэфыкыгъ Лев Каракян.

Шыгу къэдгэкIыжын, общественнэ чыпIэхэм язэтегъэпсыхьанкэ мэкъетынм Адыгейим щыпсэххэрэр хэлжээнхэ фит. ЗыкI федеральнэ платформэу <http://za.gorodreda.ru> зыфиорэм мэлылъэфгъум и 15 — 30-м онлайн шыкIэм тетэу амакъэ щатын альякыщт.

Мы ильэсым постэумки общественнэ чыпIэ 12 ыкIи щагу 30 Адыгейим щызэтырагъэпсыхьащт. Шъольыр проектым сомэ миллиони 136,3-рэ пэуягъэхэшт. Ар бюджет зэфэшхъафхэм къахагъэкыщт.

Тиконцертхэр

Анастасие шъуедэIу, зыжъугъэпсэф

Орэдым псэ кыпызыгъакIэрэм, тамэ езытырэм ипчыхээхахьэ гъэшIэгъон зэрэхъущтим щэч хэлъэп.

Адыгэ Республикэм и Къералыгъо филармони и Къералыгъо оркестрэу Анатолий Шипитко ыцIэ зыхырэ «Русская удалым» иконцерт мэлылъэфгъум и 22-м Мыеекуапэ щыкIошт. Дунэе фестиваль-зэнэкъокуухэм пчыагъэрэ щытхуцIэхэр къащыдэзыхыгъэ орэдийю Анастасия Истамуловам ипчыхээхахьэ искусствэр зышлогошэшIэгъонхэр зэхэцкалохэм рагъэблагъэх.

«Русская удалым» ихудожественнэ пащэу, Адыгэ Республикэм инароднэ артистэу, музыкант цээрлиюу Андрей Ефименкэм игуалеу тыщигъэгъозагъ Анастасия Истамуловам орэд зэфэшхъафхэр концертным кызызэрэшиоштхэм.

Сэнаушыгъэ зыхэль артист-кэу мэкъэ Iэтыгъэ зиэм Адыгэ Республикэм иконцерт хэхыгъэхэр къегъедаах. Макъэр зэклишьиз, орэдым хэл гүшIэхэр къабзэу кыплэгъээсэых. Орэдышомрэ макъэмрэ зэрээдийштэхэрэм ишуягъэкэ игущы-иэхэр гурыогъошух.

Урыс лъэпкъ орэдхэр макъэм имызакью, гукэ къесэлох. Орэд пэгчэ өклонIэкэ шъхьаф кыфэзгъотынм фэшI сикIэлэгъаджэхэм, оркестрэм хэтхэм яшуягъэ кысацэйкыгъ, — къе- ляутэ Анастасия Истамуловам.

Артистым искусствээ лъагэм зыфигъасээ, орэдийюхэм яшэн- хабзэхэм, къыодэйурэ цыфхэм гукэ уалтыIэсэн зэрэфаем А. Истамуловам мэхъэнэ инреты.

Оркестрэм илектор-искусство- ведэу Ирина Ибрагимовам концертэр зэрищэнэу зегъэхьа- зыры. Урыс лъэпкъ ыкIи сэмэр- къэу зыхэль къэнкIэлэе орэдхэр, гур зытэтихэрэр, СССР-м ильхъян, джырэ уахтэ аусыгъэхэр А. Истамуловам кыло- щых. Пчыхъэм концертыр сыхыатыр 6-м рагъэжъэшт. Искусствэр зышлогошэшIэгъонхэр, артисткэм итворчествэ зыгъэлъапIэхэрэр, «Русская удалым» едэу зышлогошюхэр зэхэцкалохэм филармонием рагъэблагъэх.

ЕМТЫЛЬ Нурбай.

Футбол. Апшъэрэ куп

РЭХЬАТНЫГҮЭ ЯІП, КІЭУХЫР КЪЭБЛАГҮЭ

Апшъэрэ купым хэт футбол командэхэм мэлдэлтэйгүй и 9 – 10-м я 24-рэ зэлүкігүйхэр ялагьэх.

2021 – 2022-рэ ильэс зэнэко-
кур командэхэм шэхэу аухыщт,
ешэгьу хырых къафэнагь. Апэ
иштыгэхэри, ауж къинагъехэри
рэхьатыхэп. Зэлүкігүй пэпч
имэхъанэ зыкьеэты.

ЕШІГҮХЭР

«Химки» — ЦСКА — 4:2,
«Нижний Новгород» — «Дина-
мо» — 0:1, «Рубин» — «Крас-
нодар» — 0:1, «Ахмат» — «Зе-
нит» — 0:2, «Урал» — «Крылья
Советов» — 0:1, «Уфа» — «Шъа-
чэ» — 1:2, «Спартак» — «Ар-
сенал» — 3:0, «Ростов» — «Ло-
комотив» — 4:1.

Хъакіеу ешэгьэ клуби 5-мэ
теклонигъэр къызэрдахыгъэр
къыхэтгэгъэши. Ижыре адыгэ
къалэу Шъачэ иклуб теклонигъэр
Уфа къышыхыгь. Кассиррэ къэ-
лапчъэм ыкыб фэгээзагъеу ешла-
піэм төфээ хъагъэм іэгуор
дахэу зэрэдзагъэр тшлгъэшэ-
гъон. Аш фэдэ іэпэлэсэнгъэ
футболым къышызыгъэльягъо-
хэрэ дунэе футболыр лъагэу
зыэтыхэрэм ахалытэ. А. Юсу-
повми Уфа икомандэ икъелапчъэ
іэгуор дахэу дидзагь.

«Краснодар» ушетынхэр ешых,
ныбжыкіхэм яіэлэсэнгъэ
еупльэкл. «Краснодар» «Рубин»
дешээз я 85-рэ такъикым Вол-

ковым іэгуор къелапчъэм ди-
дзагь. Волковыр ухумаком зэрэлекігъэр, хъагъэм іэгуор
зэрэдзагъэр къыхэдгэгъэшиэ, «Рубин» ауж къинхэрэм ашыц
зэрхүрээм тренер шъхьаіэу Ле-
онид Слуцкэр зэригэгумэкырэр
къэтэло. Клубым ешлаклоу хэкы-
жыгъэр маклэ, кіеу аштагъэхэм
зыкызэуахыгъэгоп.

«Спартак» 3:0-у «Арсенал»
зэрэтекуагъэр, Ш. Николсон гьо-
гогуитло, Р. Зобниным зэ хъагъэм іэгуор зэрэрадзагъэм гүгэ-
гүпшисэхэр къеэтих. Клуб цэ-
рылом фэгумэкыхэрэм къышэ-
ралорэмкэ, «Спартак» пытэу ылтэ
теуцжынным пылт.

Хъапэ Заур — тренер шъхьа!

«Локомотив» итренер шъхьаіэу
агъэнэфагъэр дэгьюу тэшэ. Хъапэ
Заур Къэбэртэе-Бэлькъарым
шаплугь. «Локомотив» икъэлэлчэ-
лутэу футбол ешэштигь. «Ростов»
итренер шъхьаіэу Валерий Кар-
пиним къыуагь клубыр иешлакло
зэрэлыхырэр, Хъапэ Заур ие-
натлэ бэрэ ыгъэцэктэним фэш
клубым зэхъокыныгъеу Ѣыклошт-
хэм тяжэшт.

«Химки» итренер шъхьаіэу
Сергей Юртан дунэе футболым
щыцэрыу. «Химки» 4:2-у зэлүкі-
гъур ЦСКА-м къызэршүүхыгъэр
ошэ-дэмышлэ юфэу бэмэ алты-
тэми, клубыр апшъэрэ купым

Къыхэнэжын ыльэкыщтэу зыллы-
тэхэрэм яичьяа хэхъуагь.

«Динамэр», «Зенит» апэ ишын-
гъэх. «Зенит» дышьэм нахь пэблагь.
Апшъэрэ купым къыхэз-
штхэр непэ къешэгъуа.

ХЭТ ТЫДЭ ЩЫЛА?

1. «Зенит» — 52
2. «Динамо» — 49
3. ЦСКА — 43
4. «Шъачэ» — 42
5. «Краснодар» — 39
6. «Локомотив» — 37
7. «Кр. Советов» — 35
8. «Ахмат» — 32
9. «Спартак» — 30
10. «Ростов» — 28
11. «Н. Новгород» — 27
12. «Рубин» — 25
13. «Химки» — 24
14. «Урал» — 24
15. «Арсенал» — 21
16. «Уфа» — 21.

Къелапчъэм іэгуор анахы-
бэрэ дээзыдзагъэр — «Зенит»
— 55-рэ, анахь маклэу икъелапчъэ
іэгуор дээзыгъэгъир — «Крас-
нодар» — 22-рэ.

Я 25-рэ ЗЭЛҮКІ- ГҮХЭР

- 15.04**
«Динамо» — «Ахмат»
16.04
«Уфа» — ЦСКА
«Зенит» — «Урал»
«Спартак» — «Рубин»

17.04
«Арсенал» — «Ростов»
«Кр. Советов» — «Краснодар»
«Н. Новгород» — «Химки»
«Шъачэ» — «Локомотив»
Ешэгъухэм шууальыппль, клубы-
хэр гъашэгъонэу зэнэкохъу.

**Зэхэзшагъэр
ыкыдэзэ-
гъэгъир:**
Адыгэ Республикэм
льэпкэ Йоффхэмкэ, Икыб къэралхэм ашы-
псэурэ тильэпкэ-
гъухэм адыряїэ зэпхы-
нгъэхэмкэ ыкыдэзэ-
гъир къэбар жуутгъэм
иамалхэмкэ и Комитет

Адрессыр:
ур. Крестьянскэр, 236

**Редакциер зыдэ-
шыгъир:**
385000,
къ. Мыекуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
Редакцием авторхэм
къайхырэп А4-кі
заджэхэрэ тхыапхэу
зипчыагъэкэ 5-м
емыхъухэрэ ары. Са-
тырхэм азығату 1,5-рэ
дэлтэу, шрифтыр
12-м нахь цыкунэу
щытэп. Мы шапхъэ-
хэм адимыштэрэ
тхыгъехэр редакцием
зэкегъэкложых.

E-mail: adyvoice@mail.ru

Зышаушыхытагъэр:
Урысы Федерацием
хэутын Йоффхэмкэ, тел-
радиокъэтн-
хэмкэ ыкыдэзэ-
Исыккэ амалхэмкэ
и Министерствэ
и Темир-Кавказ
чыпэ гъэроры-
шапл, зэраушыхытагъэ
номерыр

ПИ №ТУ23-00916

Зышыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

**Зэкімкі
пчыагъэр
4487**
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 697

Хэутынным узчи-
кіэтхэнэу щыт уахътэр
Сыхъатыр
18.00
Зышыкіэтхэгъэх
уахътэр
Сыхъатыр
18.00

Редактор
шъхьаіэр
Дэрбэ Т. И.

Редактор шъхьаіэм
игуадзэр
Мэшлэкъю
С. А.

Пшьэдэкыж
зыхырэ секретарыр
Тхъаркъохъ
А. Н.

Урысыем и Кубок

ЯСЭНАУЩЫГҮЭ КЪЫЗЭЛУАХЫ

Хэгъэгум и Кубок күшхъэфэчье спортым-
кіэ къыдэхыгъэним фэгъэхыгъэ зэнэкохъу
мэлдэлтэйгүй и 11-м республикэм икъэлэ
шъхьаіэу Мыекуапэ Ѣыклошт.

Трекым Ѣызэхашгъэ зэлүкігүйхэм бзыльфыгъэхэм яіэлэсэнгъы-
тэ къышагъэлэгъуагь. Купым хэтхэу зэнэкохъуухээ, ауж къинэрэр
зэлүкігүй къышагъэштигь.

Омскэ хэкум зышызыгъэсэрэ Мария Иванцовам апэрэ чыпіл-
къыдихыгь. Адыгэ Республикэм ихэшыпыкыгъэ командэ Елизаве-
та Арчебасовамрэ Таисия Чуренковамрэ тыжыныр ыкы джэрзыр
къифахыгъэх.

Тикомандэ хэтхэм Адыгэ Республикэм изаслучженнэ тренерэр
Алексей Войновыр япащ. Аш зэрилтытэрэмкэ, тибзылфыгъэхэр
медальхэм афбанхээзэ, ясэнаущыгъэ къышэзахы.

